

BESPREKINGSVERSLAG

Aanwezig :
Verspreiding : Genodigden, afwezigen
Bespreking d.d. : 15 jan. 2019
Onze ref. :
Versie : 0.4
Betreft : Klankbordgroep Bomhofsplas

1. Opening en welkom

2. Voorstelronde

- **Wie ben je? Betrokkenheid bij het project?**
 - Jacob van der Weele, Landschap Overijssel, ecooloog
 - Henk Mellema, Avifauna, ecooloog
 - Klaas Kok, voormalig omwonende
 - Willem Jongsma, Dekker, directeur Futerra
 - Henk Companjen, schade- en wildbeheer
 - Wilco Kok, omwonende/veehouder
 - XX wenst anoniem te blijven
 - Auke Sipma, gemeente Zwolle, bevoegd gezag
 - Arjan Verhoeff, waterschap Drents Overijsselse Delta (WDODelta), beleidsadviseur
 - Klaas Keen, Hengelsport Vereniging Zwolle, voorzitter
 - Jerry van Druten, Provincie Overijssel, vergunningverlener
 - Marco Daanen, waterschap Drents Overijsselse Delta (WDODelta), vergunningverlener
 - Willem Biesheuvel, GroenLeven, projectmanager
 - Gertjan de Vogel, adviseur ontgroningen
 - David Dijk, omwonende/veehouder
 - Joris Baak, omwonende/veehouder/Streekvereniging de Marsen
 - Richard van den Berg, Dekker, directeur Landschapsontwikkeling
 - Marco Jurrius, Dekker, projectleider
 - Margo Anema, omwonende
 - Jan Kam, omwonende
 - Madeleine Pierik, omwonende
 - Jos Reijerink, Sweco, adviseur ontgroningen
 - Matthé van den Oord, omwonende/Streekvereniging De Marsen
 - Reggy Schutte, voorzitter

3. Toevoegen aan de agenda

- Ganzen en afspraken met wildbeheer

4. Notulen vorige vergadering

- De emailadressen van Jan Kam en Wilco Kok ontbreken. Notulen worden nagezonden. **(actie)**
- Toevoeging aan punt 2: Madeleine Pierik ontbreekt als aanwezige.
- Aanvulling op punt 8: Ganzenproblematiek en afspraken met jachtbeheer ter bespreking op de agenda.
- Verificatie van punt 9: Gewijzigde eindinrichting. Provincie bevestigt dat als initiatiefnemer met een aanvraag komt die qua natuurwaarde en landschappelijke inpassing een verbetering biedt, dat deze dan vergund kan worden.
- Notulen worden vastgesteld.

5. Verondieping

- Jos Reijerink geeft een presentatie over de werking van de Handreiking voor het herinrichten van diepe plassen (hierna: Handreiking) en de verrichte onderzoeken in het kader van de verondieping. In aanvulling op de notulen wordt verwezen naar het document Presentatie Bomhofspas_klankbordgroep_20190115
- Handreiking
 - De Handreiking is samengesteld door het ministerie van Infrastructuur en Milieu, gemeenten, waterschappen en Rijkswaterstaat en biedt de technische voorwaarden waaraan een verondieping moet voldoen.
 - De verondieping moet een nuttige en functionele toepassing zijn. Je mag grond dus niet zo maar in het water dumpen. Het is een harde voorwaarde dat een plan bijvoorbeeld de natuurwaarden bevordert. In het algemeen geldt dat het aanbrenge van flauwe oevers een ecologische meerwaarde biedt, met name voor moerasachtige vogels als blauw- en roodborsten en paap.
 - Het eindplan voorziet in een betere landschappelijke inpassing van de plas, meer oeverlengte en een groter areaal aan ondiep oppervlak (*Naschrift: er wordt een verbeelding gemaakt waarin de toename van oeverlengte en ondiep oppervlak wordt verduidelijkt*). Door de ondieptes kan leven op de bodem zich ontwikkelen. Daarmee wordt de ecologische meerwaarde vergroot. De ervaring van Landschap Overijssel bij andere zandwinplassen (Steenwijk, Domelaar, Hardenberg) leert dat het verflauwen van de oevers biodiversiteit bevordert.
 - De kwaliteit van de grond levert geen beperkingen op voor het behalen van de ecologische meerwaarde. De grond mag niet uitloggen en geen negatieve effecten op het omliggende grond- en oppervlaktewater hebben.

- Het voorschrift in de ontgrondingenvergunning met betrekking tot de steilheid van de oevers verwijst naar de stabiliteit en is niet opgenomen om een bepaalde natuurontwikkeling te realiseren.
- Huidige waterkwaliteit (chemisch en ecologisch)
 - De visstand is conform richtlijn met een net met bepaalde maaswijdte-afmetingen onderzocht. De bevindingen lijken niet te kloppen met de praktijk.
 - De ecologische rapporten worden beschikbaar gesteld. (**actie**)
 - De huidige waterkwaliteit wordt toegelicht. Het hoge stikstofgehalte kan mogelijk door bemesting van omliggende agrarische percelen worden verklaard.
 - Het uitgevoerde waterkwaliteitsonderzoek is geschikt als nulsituatie / referentiekader voor toekomstige metingen.
- Milieuhygiënisch toetsingskader
 - Het milieuhygiënisch toetsingskader geeft aan welke normen van toepassing zijn op grond en baggerspecie bij het verondiepen van een plas. Partijen worden gecontroleerd op nutriënten (te hoge fosfaat- en stikstofgehalten kunnen overmatige algengroei veroorzaken) en op contaminanten.
 - Er geldt een generiek (met algemeen geldende regels) en een gebiedsspecifiek (maatwerk afgestemd op een specifieke locatie, c.q. Bomhofplas) toetsingskader.
 - Bij verondieping mag de kwaliteit van het oppervlaktewater niet verslechteren. Hiermee bedoelt de Handreiking de ecologische kwaliteit. Voor nutriënten zijn geen harde normen; dit betreffen ecologie-ondersteunende parameters en zijn richtwaarden. Een hoog fosfaatgehalte i.c.m. een hoog stikstofgehalte kan leiden tot algengroei. Bij te hoge fosfaat-ijzerverhouding mag de grond niet worden toegepast. Het fosfaatgehalte in de plas mag stijgen, een enkele verhoging is geen probleem voor de waterkwaliteit, gaat hier over een zomergemiddelde. De gehalten mogen geen negatieve effecten veroorzaken. Voor contaminanten zijn harde normen vastgesteld.
 - Daarnaast wordt doorzicht en zwevende stof gemeten.
- Geohydrologie (veilig verondiepen)
 - Generiek: Baggerspecie klasse A is geënt op de kwaliteit van Rijn-baggerspecie.
 - Gebiedsspecifiek: omdat initiatiefnemer ook binnen het gebiedsspecifiek kader grond wil toepassen gelden strengere eisen d.m.v. een geohydrologische beoordeling. Verondiepen met grond en baggerspecie van deze kwaliteit is toegestaan, mits veilig.
 - De leeflaag dekt het vulmateriaal aan de bovenzijde af. Voor de leeflaag gelden strengere eisen. De kwaliteit van de leeflaag wordt gemonitord.
 - Grondwater stroomt 8-10 mtr/jaar. In oudere communicatie is een andere stroomsnelheid vermeld. Verifiëren (**actie**).
 - Partijen die aangevoerd worden zijn doorgaans slechtdoorlatend (fijnzandig of kleiig).
 - Vanwege de slechte doorlatendheid van deze grond in een watervoerend pakket stroomt grondwater eromheen. Het poriewater met eventueel verontreinigde stoffen -binnen de norm- in deze prop wordt dan niet meegenomen door het grondwater. Deze theorie gaat

op indien geen zandbanen aanwezig zijn in het aangebrachte pakket. Door de wijze van uitvoering zullen geen zandbanen ontstaan.

- Met het oog op de ecologie is de leeflaag die na iedere fase wordt aangebracht schraal. Na afloop van elke fase wordt aangetoond dat de leeflaag in voldoende dikte is aangebracht
 - Het uitloogonderzoek op vulmateriaal toont aan dat nutriënten en water door de bodem worden vastgehouden (kleihumuscomplex) en er geen uitloging plaatsvindt.
 - Agrariërs uitten de zorg dat door woeling van leven in de waterbodem verontreiniging uit de aangebrachte bodem toch in het grond- of oppervlaktewater terecht komt. Agrariërs verzoeken om terug te komen op dit aspect van de technische uitvoerbaarheid hoe de klei zich in de loop van de tijd onder invloed van leven in de bodem houdt.
 - Agrariërs geven aan dat conclusies van de onderzoeken door een door hen geraadpleegde toxicoloog in twijfel worden getrokken. Initiatiefnemer verzoekt om het second opinion rapport van de toxicoloog ter beschikking stellen zodat dit uitgezocht kan worden.
 - De verwachting is dat grote onttrekkingen weinig tot geen invloed hebben op de lokale grondwaterhuishouding door de omvang van het totale watervoerende pakket in relatie tot de relatief kleine onttrekking. Dit wordt onderzocht. (**actie**)
- Monitoring
 - De Handreiking geeft geen verplichting om het grondwater te monitoren. Gezien de zorgen uit agrarische hoek voert initiatiefnemer dit toch uit.
 - Correctie op dia: diepte plas bedraagt 35 mtr.
 - Grondwatermonitoring: De grondwatermeetpuntenlocatie van peilbuizen A en B is benedenstrooms van de verondieping om evt. uitlogende verontreinigingen vanuit het verondiepingsmateriaal te kunnen detecteren. Grondwater op -35m NAP heeft een andere stroomrichting dan de Vecht die maar 4 meter diep is.
 - Er is een bestaand peilbuizenennetwerk dat gebruikt kan worden voor de bemonstering van het grondwater. De meeste bestaande peilbuizen zijn niet diep genoeg. Daarom worden diepere filters bijgeplaatst. Er wordt gecontroleerd op microverontreiniging en nutriënten. De frequentie wordt in afstemming met de omgeving bepaald.
 - Dekker zegt toe dat metingen van grondwater, oppervlaktewater en partijen grond en baggerspecie onregelmatig en onaangekondigd uitgevoerd mogen worden. De omwonenden krijgen het telefoonnummer van de uitvoerende dienst zodat op een voor Dekker onbekend tijdstip en locatie monsters kunnen worden genomen. Analyseresultaten worden gedeeld.
 - Bekeken wordt of aanvullende peilbuizen op agrarisch land in de monitoring meegenomen kunnen worden.

6. Ganzen

- Ganzenbroed- en foerageermogelijkheden in naastgelegen natuurgebieden leiden tot overlast en schade rondom de plas. Jachtbeheer geeft aan dat zij op verzoek de volgende dag aanwezig is. Is de Bomhofspas –deels– als ganzenverblijfsgebied aangemerkt? (**actie**)

7. Gewijzigde eindinrichting

- Omwonenden geven aan de noordoosthoek van de plas is al jaren geleden ingericht zoals voorgeschreven in de ontgrondingsvergunning, zodat de natuur zich vast kon ontwikkelen. Zij vragen zich af of Dekker voldoende doelmatig onderhoud heeft uitgevoerd en, indien dit niet het geval was, of de provincie hierop had moeten handhaven. Er wordt geopperd of het niet beter zou zijn om daarom een ander deel van de Bomhofspas te verondiepen. Dit is wat initiatiefnemer betreft nu niet aan de orde.
- Het feit is dat de huidige plas ontstaan is in allerlei fasen, oorspronkelijk als kleine plas en door middel van nieuwe vergunningen uitgebreid tot wat het nu is. Overnames, ondernemersactiviteiten en voortschrijdende inzichten hebben er de afgelopen 30 jaar toe geleid dat plannen in de loop van de tijd zijn gewijzigd. Omwonenden hebben moeite met de nieuwe ontwikkelingen.

8. Overig

- Kunnen de belangrijkste vragen van omwonenden worden verzameld en beantwoord met verwijzingen naar de onderliggende rapporten? (*Naschrift: Ja, Dekker geeft graag antwoord. Vragen kunnen worden aangeleverd.*)

9. Punten van orde

- Rond 20.30 uur stapt HSV Zwolle op uit de vergadering naar aanleiding van grensoverschrijdend gedrag van één van de aanwezigen.
- Voorzitter vraagt aan aanwezigen of zij de vergadering mag blijven leiden. Instemming wordt verleend.
- Voorzitter verzoekt aanwezigen de agenda te volgen.
- Omwonende en Streekvereniging verzoeken eerdergenoemde aanwezige om orde.
- Rond 21.55 verlaat een deel van de bewoners en Streekvereniging de vergadering vanwege grensoverschrijdend gedrag van diezelfde aanwezige.
- De vergadering wordt daarop stopgezet.

10. Actielijst

Nummer	Actie	Actiehouder
00.01	Aangedragen belanghebbenden worden benaderd voor deelname aan de klankbordgroep.	Dekker
00.02	Dekker verzendt een link naar de site waar de informatiedocumenten staan.	Dekker
00.03	Tot wanneer is de verstrekking van de SDE subsidie op het zonnepark geldig en is dit gekoppeld aan aanvang van de bouw of oplevering van het zonnepark?	Dekker/GroenLeven
00.04	WDO Delta zoekt afstemming met agrariërs over het effect van kwel op de omliggende landbouwgronden in relatie tot het peil van de plas.	WDO Delta
01.01	Notulen van het startoverleg worden nagezonden naar Jan Kam en Wilco Kok.	Dekker
01.02	De ecologische rapporten worden beschikbaar gesteld op de site.	Dekker
01.03	In de presentatie wordt vermeld dat het grondwater 8-10 mtr/jaar stroomt. In oudere communicatie is een andere stroomsnelheid vermeld. Verifiëren.	Dekker
01.04	Bepalen wat de mate van invloed van grote onttrekkingen is op de lokale grondwaterhuishouding.	Dekker
01.05	Is de Bomhofsplas –deels– als ganzenverblijfsgebied aangemerkt?	Dekker